

Fotovoltaika na bytových domech dostane od ledna zelenou

Energetický regulační úřad (ERÚ) připravuje novelu vyhlášky o Pravidlech trhu s elektřinou, která umožní sdílení společně vyrobené elektřiny v bytových domech. Otevírá se tak možnost instalovat na nich společně vlastněné fotovoltaické elektrárny, které na rodinných domech rostou už několik let. Čím je změna podmíněna a jak to bude fungovat, říká Markéta Zemanová, členka Rady ERÚ.

Kdy se dočkáme vyhlášky, která otevře možnosti sdílení elektřiny vyrobené v bytových domech?

Konkrétně se jedná o vyhlášku o Pravidlech trhu s elektřinou. Její účinnost plánujeme už od ledna příštího roku. U nás nedávno skončily veřejné konzultace, vyhláškou se ale ještě bude zabývat Legislativní rada vlády (pozn.: v době rozhovoru, tj. závěr října 2022). Stoprocentní jistotu ohledně termínu tak budeme mít, až legislativní proces skončí. Vyhlášku jsme ale poctivě předjednávali s nejdůležitějšími účastníky trhu, což by mělo přinejmenším její praktické nasazení usnadnit.

Jak konkrétně bude sdílení v bytových domech fungovat?

Vyhláška zavádí dva nové pojmy, vůdčí a přidružená odběrná místa. V podstatě jde o to, že si dům zřídí vůdčí, hlavní odběrné místo, ke kterému bude připojena střešní elektrárna, přes toto místo budou realizovány také případné přetoky neboli dodávky do sítě z nespotebované elektřiny. Každá domácnost, která se sdílení bude chtít účastnit, pak bude mít své přidružené odběrné místo. To, jak si vyrobenou elektřinu rozpočítají domácnosti mezi sebe, bude určovat tzv. alokační klíč, který si zvolí samotné společenství – do toho jim vyhláška ani ERÚ mluvit nebude. U vůdčího i přidružených odběrných míst samozřejmě bude potřeba nainstalovat průběhové měření. Bez toho by rozpočítávání výroby a spotřeby v čase nebylo možné.

Hovoříme o novince, ale některé bytové domy už na střeše společnou elektrárnu mají. Jak to dělaly dopsud?

Pokud se snažily vyhovět dosavadním pravidlům, existovaly dva způsoby. Tím prvním bylo sloučení odběrných míst do jediného za celý dům. To není právě šťastné. Energetický zákon totiž zákazníka víceméně ztožňuje s odběrným místem. Zákazníkem se pak stává celý dům schovaný za jediným odběrným místem, ochrana spotřebitele pro jednotlivé domácnosti je pak víceméně nepoužitelná a nejen to. Domácnosti si pak například nemohly zvolit různé dodavatele, všechny musely mít jediného. Problematické byly i případné nedoplatky jednotlivých partají, které se musely řešit na půdě družstva nebo společenství vlastníků. Vůči

dodavatelé totiž všichni tvoří jediného odběratele.

Druhým způsobem bylo „rozdělení“ společné fotovoltaiky na jednotky nebo desítky malých – pro každou domácnost zvlášť, s vlastním měřením. Složitost a náklady takového řešení asi nemusím popisovat.

Když se řekne sdílení, všechny asi napadne, jak si mezi sebou budou domácnosti energii „předávat“, případně jak budou společně vydělávat na dodávkách do sítě.

Zatím nikoliv, resp. s mnoha omezeními. To bychom mj. předběhli samotný energetický zákon, kterým se i naše vyhlášky musí řídit. Vyhláška je stále podzákonnou normou. Vyhláška počítá s tím, že každá domácnost si bude vyrábět tzv. na sebe. Alokační klíč si odhlasuje sám bytový dům, jak jsem říkala, do toho lidem nikdo mluvit nebude. Předpokladem je, že výrobu si rozdělí např. podle toho, kolik do instalace výroby jednotlivé domácnosti investovaly. Mj. to umožní budovat zdroje i tam, kde se investičního záměru nebudou chtít účastnit všichni.

U každé domácnosti, resp. v každém přidruženém odběrném místě, se průběžně bude měřit spotřeba a aktuální výroba elektřiny ze společného zdroje, tedy její podíl připadající na domácnost daný alokačním klíčem. Ve chvíli, kdy vlastní výroba nebude stačit, ji doplní standardní dodávka ze sítě, od dodavatele energie. Když bude naopak spotřeba domácnosti nižší než výroba, do sítě poputuje tzv. přetok, za který dostane od obchodníka tato domácnost určitou kompenzaci. Jak velká bude, to záleží na smlouvě s obchodníkem, který realizuje výkup a přebírá odpovědnost za odchylku v daném odběrném místě. Toto bude fungovat stejně, jako je tomu u rodinných domů.

Rodinné domy se snaží přetokům spíše vyhnout, dodávky do sítě zatím nejsou moc výhodné. Proč? A bude tomu tak i u bytových domů?

Máte pravdu. Přetoky výhodné příliš nebývají, i když konkrétní parametry vždy záleží na konkrétní smlouvě s vykupujícím obchodníkem. V principu jde o to, že když do sítě dodáváte, dostanete zapláceno jen za samotnou komoditu, silovou elektřinu. Když ze sítě odebíráte, platíte i distribuční poplatky. Proto si také rodinné domky insta-

lují různá doplňková řešení, například baterie, která elektřinu dokáží akumulovat a přetoky díky tomu omezí na minimum.

Pozor také na to, že soustavné přetoky, kdyby dům plánoval na dodávkách do sítě „vydělávat“, mohou splnit definici podnikání. To by znamenalo opatřit si licenci ERÚ na výrobu. Bezlicenční provoz zdroje je dnes omezený na 10 kWp. I když se má limit zvyšovat na 50 kWp, stále bude podmínkou výroby bez licence, že nesmí jít o podnikání. Slovy zákona nemůže jít o soustavnou činnost za účelem dosažení zisku, jinak podnikáte a licenci potřebujete.

Někteří lidé, včetně politiků, hovoří v souvislosti s vyhláškou o první etapě komunitní energetiky. Nazvala byste to stejně?

Že si tak vysoce cení naši práci, to mě samozřejmě těší. Reálně jde ale spíše o první etapu změn, které připravuje v souvislosti s komplexními změnami tarifní struktury. Snad jde i o první krůček k podpoře energetických komunit, ale tam musí legislativa nejprve etablovat sdílení elektřiny na úrovni energetického zákona. Bez toho komunitní energetiku nenastartujeme.

Vyhláška v tom nepomůže?

I naše vyhláška tak trochu kličkuje mezi paragrafy současného energetického zákona. Ne, že by ho porušovala, to si nemůžeme dovolit. Ale více než dvacet let starý zákon, původně napsaný pro centralizovanou energetiku, nám práci rozhodně neulehčil. Každopádně změna legislativy, která by měla sdílení a jiné věci obsáhnout, se teď (pozn.: v době rozhovoru) finalizuje na Ministerstvu průmyslu a obchodu. Jakmile se podmínky změní a změny nabydou účinnosti, uvolní se ruce nám a především těm, kteří energetické komunity chtějí budovat.

Nemůže plány zhatit současná složitá situace v energetice?

Troufám si tvrdit, že naopak. Právě touha po energetické soběstačnosti a bezpečnosti dodávek urychlila legislativní snahy. A co se energetické praxe týče, o samovýrobu, o budování vlastních zdrojů mezi lidmi nikdy nebyl tak velký zájem, jako je nyní. Jestli chceme na energetické krizi hledat něco pozitivního, tohle je jeden z příkladů.

Děkujeme za rozhovor.